„Narzędzie do klasy VII SP – cykl scenariuszy lekcji dotyczący dłuższej lektury obowiązkowej (Adam Mickiewicz *Dziady, cz.II*)”

Joanna Majchrzak-Broda

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 148 w Krakowie

Koncepcja cyklu lekcji

Dramat Adama Mickiewicza wymaga od uczniów szczególnego skupienia, zwłaszcza ze względu na język. Aby zachęcić uczniów do rzetelnego przeczytania utworu i aktywnej pracy podczas lekcji, warto zaproponować siódmoklasistom przygotowanie gazetki (w wersji papierowej lub elektronicznej), która będzie wiązała się z omawianą lekturą. Można zwrócić uwagę uczniom, że podczas każdej lekcji pojawi się zadanie, które później będzie można wykorzystać przy tworzeniu gazetki (propozycje takich zadań są umieszczone w nawiasach).

Na omawianie lektury warto poświęcić przynajmniej 7 godzin dydaktycznych. Narzędzie prezentuje trzy przykładowe scenariusze, które uzupełniają najczęściej omawiane tematy.

Można zrealizować następujące zagadnienia:

- Świat przedstawiony w dramacie (zadanie do gazetki: wywiad z Guślarzem).
- Problematyka moralna utworu – 2 godziny lekcyjne (zadanie do gazetki: reportaż z obrzędu dziadów).
- Cechy dramatu romantycznego (zadanie do gazetki: zawiadomienie o spotkaniu ze znawcą dramatów romantycznych).
- Opis miejsca akcji (zadanie do gazetki: ilustracja przedstawiająca miejsce akcji).
- Sprawozdanie z wizyty niemego Widma (zadanie do gazetki: „wywiad” z bohaterem ostatniej sceny).
- Porównanie obrzędów ukazanych w dramacie i w filmie *Coco* (zadanie do gazetki: recenzja filmu).

Projekt „Profesjonalny polonista. Praktyka i personalizacja”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Scenariusz nr 1

Temat:

***Ciemno wszędzie…* – opisujemy miejsce akcji w dramacie *Dziady, cz. II*.**

Cele lekcji:

Uczeń

- wyszukuje w tekście informacje,
- formułuje wnioski,
- określa nastrój w utworze literackim,
- porównuje elementy świata przedstawionego utworu literackiego i innych tekstów kultury (obraz, zdjęcie),
- gromadzi słownictwo typowe dla opisu miejsca,
- sporządza opis miejsca,
- przygotowuje tekst listu elektronicznego.

Koncepcja lekcji

Lekcja poświęcona jest omówieniu miejsca akcji w dramacie Mickiewicza. Punktem wyjścia jest tekst literacki, w którym uczniowie wyszukują odpowiednie fragmenty. Główne działania podejmowane przez uczniów to tworzenie tekstu e-maila, który zawiera wnioski z omówionych fragmentów lektury, oraz opisywanie innych tekstów kultury (zdjęcia, grafiki, reprodukcje), które, w większym lub mniejszym stopniu, przypominają miejsce opisane w lekturze. Dzięki takim działaniom siódmoklasiści ćwiczą umiejętność sporządzania opisu, a także wzbogacają swój warsztat w zakresie porównywania różnych tekstów kultury. Ważne jest również to, że podczas całej lekcji uczniowie odwołują się do dramatu Mickiewicza, dzięki czemu utrwalają znajomość lektury obowiązkowej.

Zadanie domowe pozostawia uczniom dużą swobodę. Zaproponowane tematy są zróżnicowane pod kątem potrzeb i możliwości uczniów. Uczniowie mogą opisać inny tekst kultury, przygotować własną ilustrację lub zaprojektować i opisać scenografię do spektaklu.

Przebieg lekcji

Działania wstępne

Uczniowie wyszukują w tekście lektury fragmenty odnoszące się do miejsca akcji.

- „Ciemno wszędzie, głucho wszędzie”
- „Zamknijcie drzwi od kaplicy
  I stańcie dokoła truny;
  Żadnej lampy, żadnej świecy,
  W oknach zawieście całuny.
  Niech księżyca jasność blada
  Szczelinami tu nie wpada.”
- .„Kręcą się pod cerkwi wierzchołkiem”
- „Tak ona świeci w kaplicy.”
- „Rzucam w każdy róg kaplicy.”
- „Czas odemknąć drzwi kaplicy.”

Następnie wskazują charakterystyczne elementy opisanej przestrzeni (kaplica, ciemność, czarne całuny w oknach, prześwitujące światło księżyca, trumna na środku pomieszczenia).

Zgromadzone informacje można uporządkować, wykorzystując zdania typu prawda/fałsz. Zdania można zapisać na tablicy lub wyświetlić na ekranie. W przypadku zdań fałszywych uczniowie wyjaśniają, jaki błąd zawierało wskazane wypowiedzenie.

1. Uczestnicy obrzędu zgromadzili się w przycmentarnej kaplicy. (P)
2. Dziady odbywały się w ciągu dnia. (F)
3. W pomieszczeniu paliły się świece. (F)
4. Okna zostały zakryte ciemnymi zasłonami. (P)
5. Ludzie zgromadzili się wokół stołu. (F)
6. Ponieważ okna były przez cały czas odsłonięte, światło księżyca przedostawało się

do wnętrza pomieszczenia. (F)

Główna część lekcji

1. Siódmoklasiści wchodzą w role dziennikarzy, których zadaniem jest przygotowanie raportu opisującego miejsce odbywania się obrzędu dziadów. Piszą tekst e-maila, w którym wykorzystują informacje zgromadzone na początku lekcji. To zadanie można zróżnicować ze względu na możliwości i umiejętności poszczególnych osób. Uczniowie uzupełniają przygotowany tekst (załącznik nr 1) lub piszą cały tekst samodzielnie (załącznik nr 2).

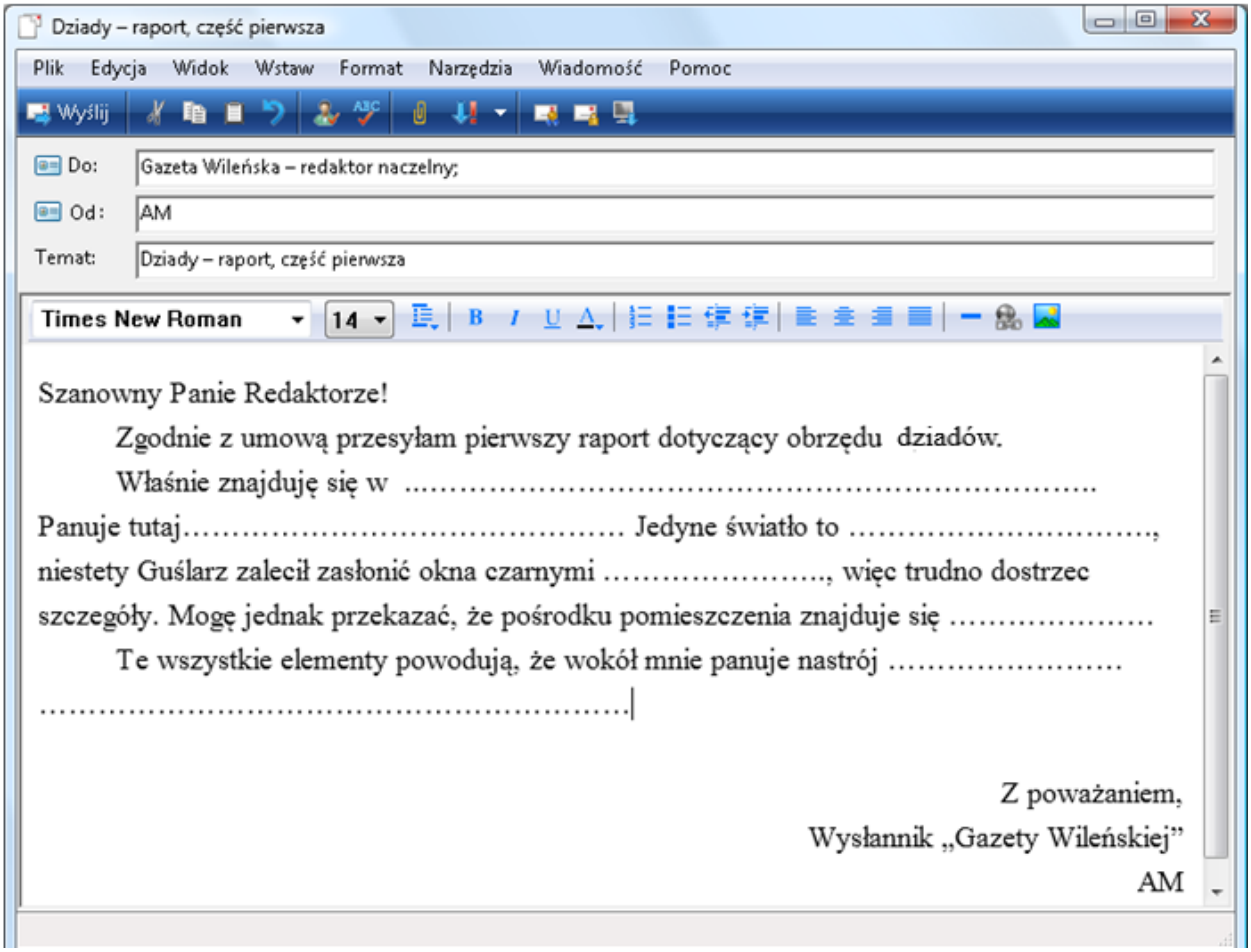

2. Uczniowie pracują w parach lub większych grupach. Każdy zespół otrzymuje kartę pracy zawierającą zdjęcie, grafikę komputerową lub reprodukcję obrazu. Zadaniem uczniów jest uzupełnienie opisu obrazu, a następnie porównanie opisanej przestrzeni z miejscem akcji ukazanym w dramacie Mickiewicza (załączniki nr 3-8).

Siódmoklasiści opisują zdjęcia przedstawiające kaplice przycmentarne, reprodukcję obrazu Caspara Davida Friedricha *Cmentarz w śniegu* i grafikę komputerową ukazująca nocne niebo.

1. [1]	2. [2]
3. [3]	4. [4]

[1] Stary Cmentarz w Płocku, www.plock24.pl.
[2] Kaplica cmentarna w Lidzie, www.pawet.net.
[3] Kaplica cmentarna w Zalesiu, www.zabytek.pl.
[4] Grafika *Nocny księżyc*, www.banktapet.pl.

5.	6.
[5]	[6]

Podczas prezentowania efektów pracy grupowej warto zwrócić uwagę na zastosowane przez uczniów epitety i porównania. Oryginalne określenia można zapisać na tablicy, dzięki czemu powstanie słowniczek przydatny podczas pisania kolejnego opisu miejsca.

Podsumowanie lekcji

Na zakończenie lekcji można wyświetlić wszystkie zdjęcia i reprodukcje (załącznik nr 9). Każdy uczeń wybiera jeden element graficzny, który jego zdaniem najbardziej przypomina miejsce ukazane w dramacie Adama Mickiewicza. Siódmoklasiści uzasadniają swój wybór, odnosząc się do nastroju, kolorystyki i ukazanych elementów przestrzeni.

Zadanie domowe

Zadania do wyboru:

- Poszukaj reprodukcji, zdjęcia, plakatu, które wiąże się z miejscem przedstawionym w dramacie Mickiewicza. Krótko opisz wybrany obraz.

[5] Caspar David Friedrich *Cmentarz w śniegu*, reprodukcja ze strony www.galeriaperspektywa.pl.
[6] Cmentarz Stare Powązki, www.sowa.websiate.pl.

- Wykonaj samodzielnie rysunek przedstawiający miejsce akcji w dramacie Adama Mickiewicza.
- Wyobraź sobie, że twoja klasa przygotowuje inscenizację II części dramatu *Dziady* Adama Mickiewicza. Opisz, jak wyobrażasz sobie scenografię tego spektaklu.

Scenariusz nr 2

Temat:

Sprawozdanie z wizyty niemego Widma.

Cele lekcji:

Uczeń

- wyszukuje i porządkuje informacje z tekstu literackiego,
- sporządza plan wydarzeń,
- uzasadnia swoje zdanie,
- nazywa emocje bohaterów utworu,
- uczestniczy w dyskusji.

Koncepcja lekcji

Lekcja dotyczy analizy sceny, podczas której pojawia się nieme Widmo. Uczniowie zostają wprowadzeni w nastrój tego fragmentu dramatu poprzez ćwiczenie dramowe. Następnie siódmoklasiści szczegółowo analizują scenę, pracując z tekstem lektury. Odtwarzają przebieg zdarzeń, rozpoznają emocje bohaterów i wskazują na motywy postępowania postaci. Kolejnym elementem lekcji jest praca z obrazem (ilustracja, projekt kostiumu). Na zakończenie uczniowie wykonują zadanie dziennikarskie, opracowują tekst wywiadu. Zadanie domowe ma charakter twórczy, można je wykonać w dwóch wariantach (opowiadanie, tekst z podziałem na role).

Przebieg lekcji

Działania wstępne

Lekcję rozpoczyna ćwiczenie dramowe. Uczniowie odgrywają scenę konferencji prasowej. Kilkoro uczniów pełni rolę dziennikarzy, którzy mają zadawać pytania. Jeden z uczniów wciela się w rolę polityka/ aktora/ sportowca, ale otrzymuje on polecenie, aby nie reagować na żadne pytania i konsekwentnie milczeć. Pozostali uczniowie o tym nie wiedzą.

Po zakończeniu scenki siódmoklasiści, którzy wcielili się w dziennikarzy, opisują swoje odczucia i reakcje na zachowanie milczącego ucznia (zaskoczenie, zdziwienie, zdenerwowanie, złość, poirytowanie, może strach przed niezaliczeniem zadania). Następnie zastanawiają się, czy podobne emocje mogły towarzyszyć uczestnikom dziadów, którzy zobaczyli nieme Widmo.

Główna część lekcji

1. Uczniowie pracują w grupach i odtwarzają przebieg wizyty niemego Widma. Wypełniają przygotowane karty pracy (załącznik nr 10-11-12).

Cytat	**Wydarzenie**
„Pasterko (…) Czy ty usiadłaś na grobie?”	Guślarz jest zdziwiony zachowaniem jednej z wieśniaczek.
„Wszak to zapada podłoga I blade widmo powstaje”	Niespodziewanie pojawia się kolejny duch.
„Wzrok dziki i zasępiony Utopił całkiem w jej oku.”	Przerażający gość stale patrzy na pasterkę.
„Pokazał ręką na serce”	Duch wskazuje ręką na swoje serce.
„Czego potrzebujesz, duchu młody?”	Guślarz chce się dowiedzieć, czego potrzebuje tajemniczy duch.
„*Widmo milczy.*”	Widmo nie odpowiada.
„Odpowiadaj, maro blada!”	Guślarz ponownie wzywa ducha do udzielenia dopowiedzi.
„Cóż to, nic nie odpowiada?”	Wszyscy są zdziwieni milczeniem widma.
„Idźże sobie z Panem Bogiem”	Guślarz chce, aby duch odszedł.
„*Widmo stoi.*”	Widmo nie reaguje na wezwanie Guślarza.
„Duszo przeklęta czy błoga, Opuszczaj święte obrzędy!”	Mistrz ceremonii po raz kolejny wzywa ducha do opuszczenia kaplicy.

„(…)cóż to za szkarada? I milczy, i nie przepada!”	Brak reakcji ze strony ducha zadziwia zgromadzonych w kaplicy.
„Dajcie kropidło z ołtarza… Nie pomaga i kropidło!”	Guślarz bezskutecznie próbuje odgonić duch święcona wodą.
„Bo utrapione straszydło Jak stanęło, tak i stoi”	Widmo nadal nie reaguje i nie podejmuje żadnych działań.
„Pasterko, znasz tę osobę? (…) Co w nim widzisz wesołego”	Guślarz chce się dowiedzieć, czy pasterka rozpoznaje ducha.
„Daj mnie stułę i gromnicę, Zapalę jeszcze poświęcę…”	Guślarz używa gromnicy, aby pozbyć się ducha, ale działania te nie przynoszą rezultatu.
„Weźcie pasterkę pod ręce, Wyprowadźcie za kaplicę”	Mistrz ceremonii poleca wyprowadzić z kaplicy pasterkę.
„Przebóg, widmo kroku rusza! Gdzie my z nią, on za nią wszędzie…”	Niespodziewanie duch podąża w ślad za dziewczyną.

Tabela w załączniku została przygotowana w trzech wersjach:

- wyszukiwanie cytatów odnoszących się do sporządzonego planu wydarzeń – dla uczniów, którzy uważnie czytają tekst źródłowy, a język oryginalnego tekstu literackiego nie stanowi znaczącej bariery,
- sporządzanie planu wydarzeń w oparciu o zebrane cytaty – dla uczniów, którzy potrafią wyciągać wnioski z tekstu źródłowego,
- wersja mieszana (zarówno wyszukiwanie cytatów, jak i uzupełnienie planu wydarzeń) – dla uczniów, którzy pracują zgodnie z zaproponowanym wzorcem postępowania, odtwarzają gotowe schematy.

Podczas sprawdzania wyników pracy w grupach uczniowie mogą kontrolować swoje odpowiedzi i sprawdzać, czy prawidłowo uzupełnili wszystkie rubryki.

2. Uczniowie uczestniczą w dyskusji dotyczącej przyczyn zachowania niemego Widma. Podczas dyskusji siódmoklasiści próbują odpowiedzieć na następujące pytania:

- Czy coś łączyło ducha z pasterką?
- Dlaczego Widmo kładzie rękę na sercu?
- Dlaczego dziewczyna nosi żałobę, mimo że nikt w jej rodzinie nie umarł?
- Dlaczego dziewczyna się uśmiecha, a pozostali uczestnicy dziadów są przerażeni?
- Dlaczego jedyna reakcja Widma łączy się z wyprowadzeniem pasterki z kaplicy?

.

3. Zwracamy też uwagę na wygląd przerażającego ducha („blade widmo”, „białe lice (..) jako śnieg po nowym roku”, „wzrok dziki i zasępiony”, „pąsowa pręga (…) od piersi aż do nóg sięga”, „cóż to za

szkarada", „utrapione straszydło"). Po omówieniu cytatów z lektury uczniowie zastanawiają się, jakie emocje mógł wzbudzić wśród uczestników dziadów tak wyglądający duch (strach, przerażenie, niepewność). Następnie siódmoklasiści wybierają jeden z portretów, który ich zdaniem lepiej przedstawia bohatera dramatu. Uzasadniają swój wybór (załącznik nr 13).

[7]

[8]

Podsumowanie lekcji

Na zakończenie lekcji uczniowie opracowują (samodzielnie, w parach lub w kilkuosobowych grupach) tekst wywiadu przeprowadzonego z niemym Widmem. To zadanie nawiązuje do pierwszego ćwiczenia (drama) i pozwala na wykorzystanie informacji zgromadzonych podczas lekcji. Warto przypomnieć uczniom, że „wywiad" będzie nietypowy, gdyż bohater nie udzieli żadnej odpowiedzi.

Poniżej jest zamieszczony tekst uczniowski, który powstał podczas testowania narzędzia.

[7] Ilustracja autorstwa Czesława Borysa Jankowskiego. Por. A. Mickiewicz *Dziady*, Lwów 1896.
[8] Projekt kostiumu autorstwa Andrzeja Sadowskiego do przedstawienia *Widma*. Por. S. Moniuszko *Widma. Sceny liryczne z „Dziadów" Adama Mickiewicza*, Teatr Wielki, Warszawa 1996.

- Witaj, blady duchu.
-…
- Dlaczego pojawiłeś się, mimo że cię nie wzywaliśmy?
-…
- Znowu nie odpowiadasz? To niepokojące. Chyba tylko pasterka jest odmiennego zdania.
-…
- Dlaczego trzymasz rękę na sercu? Czyżbyś był zakochany?
- …
- Znowu nie odpowiadasz… Jesteśmy przerażeni.

Zadanie domowe

Wymyśl, jak mogłyby się potoczyć dalsze losy niemego Widma – zapisz je w formie opowiadania lub scenki dramatycznej.

Scenariusz nr 3

Temat:

Nie tylko dziady. Od dramatu Mickiewicza do filmu *Coco*.

Koncepcja lekcji

Podczas lekcji uczniowie dokonują analizy porównawczej świata przedstawionego dramatu Adama Mickiewicza i filmu animowanego *Coco*, który opowiada o obchodach meksykańskiego święta Día de Muertos, czyli Dnia Zmarłych. Ta lekcja musi być poprzedzona obejrzeniem filmu, który trwa 100 minut, więc uczniowie mogą tę animację zobaczyć w domu lub na zajęciach dodatkowych. Jeśli jest taka możliwość, można obejrzeć film wspólnie w szkole, ale zajmie to ponad dwie godziny lekcyjne.

Na początku lekcji uczniowie dzielą się refleksjami na temat obejrzanego filmu. Następnie prezentują bohatera animacji i odtwarzają jego losy. Najważniejszym momentem lekcji jest porównanie świata

przedstawionego w filmie i utworze Adam Mickiewicza. Na zakończenie uczniowie opisują dziady i Día de Muertos, przyjmując punkt widzenia wskazanych bohaterów filmu.

Zadanie domowe pozostawia uczniom dużą swobodę. Zaproponowane tematy są zróżnicowane pod kątem potrzeb i możliwości uczniów. Uczniowie mogą napisać recenzję, zaproponować sposób przeniesienia fragmentu dramatu Mickiewicza na język filmowy lub umieścić wybranego bohatera lektury w świecie filmowym.

Cele lekcji:

Uczeń

- dzieli się refleksjami na temat obejrzanego filmu,
- uzasadnia swoje oceny,
- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście kultury,
- porównuje sposób ukazania świata w dziele literackim i w innym tekście kultury,
- uczestniczy w dyskusji,
- pisze recenzję.

Przebieg lekcji

Działania wstępne

Uczniowie dzielą się wrażeniami na temat filmu *Coco*. Następnie wypełniają *Kwestionariusz filmoznawcy* (załącznik nr 14)[9] i przedstawiają wstępną recenzję filmu.

tytuł filmu	***Coco***
reżyseria	Lee Unkrich / Adrian Molina

[9] Wszystkie fotosy filmowe znajdujące się w dokumencie pochodzą ze strony www.filmweb.pl.

scenariusz	Adrian Molina / Matthew Aldrich
data premiery	20 października 2017
gatunek	film animowany, familijny, przygodowy
mocne strony filmu	?
ulubiony bohater	?
najciekawsza scena	?
najbardziej wzruszająca scena	?
słabe strony filmu	?

Główna część lekcji

1. Siódmoklasiści przedstawiają losy głównego bohatera filmu – Miguela. Na podstawie ustnych wypowiedzi uczniów można sporządzić notatkę na temat tej postaci.

	Miguel Rivera 12 lat Meksykanin Jego rodzina zajmuje się szyciem butów. Lubi zwierzać się swojej prababci Coco. Uwielbia muzykę, potajemnie ćwiczy grę na gitarze, gdyż w jego rodzinie wszystko, co wiąże się z muzyką, jest zakazane.

Podczas Dnia Zmarłych chce wziąć udział w konkursie muzycznym. Niestety jego gitara została zniszczona, więc włamuje się do grobowca słynnego artysty Ernesta de la Cruza. Gdy zaczyna grać na gitarze zmarłego muzyka, przenosi się do świata umarłych.	Kolejne wydarzenia dzieją się w świecie umarłych. Tu Miguel poznaje Hectora, który okazuje się być jego prapradziadkiem. Chłopiec chce pomóc swojemu przodkowi, by ten nie zniknął na zawsze.

2. Następnie uczniowie pracują w grupach i porównują sposób przedstawienia obrzędów związanych z kontaktowaniem się ze światem zmarłych. Zestawiają elementy świata przedstawionego ukazane w dramacie Adama Mickiewicza i w filmie *Coco*. Siódmoklasiści wypełniają tabelę z załącznika nr 15. W zależności od potrzeb i możliwości danego zespołu klasowego/ grupy uczniów można wykorzystać tabele częściowo wypełnione (załącznik nr 16-17).

	Obrzęd dziadów ukazany w dramacie Mickiewicza	Meksykański Dzień Zmarłych przedstawiony w filmie *Coco*
Cel obchodów	Niesienie pomocy duszom czyśćcowym.	Zmarli mogą powrócić do swoich domów, by nacieszyć się towarzystwem rodziny. Dlatego należy pomóc duszom znaleźć drogę do domu i jak najlepiej je powitać.
Sposób przedstawienia duchów	Sposób przedstawienia zależy od rodzajów duchów: duchy lekkie- jako aniołki, duch pośredni – idylliczna pasterka, duch ciężki – przerażający	Duchy umarłych pokazane są z przymrużeniem oka. Przedstawiono je jako sympatyczne kościotrupy noszące kolorowe stroje, lubiące tańczyć i śpiewać

	upiór.	oraz uczestniczyć w spotkaniach rodzinnych.
Zwyczaje, obrzędy	Gromadzenie się w kaplicy przycmentarnej. Wywoływanie duchów przy pomocy zaklęć i czynności magicznych. Częstowanie duchów jedzeniem i piciem.	Przygotowywanie ołtarzyka z wizerunkami zmarłych przodków. Przystrajanie domów i grobów pomarańczowymi kwiatami (aksamitkami). Przynoszenie na cmentarz jedzenia dla zmarłych. Przebieranie się za kościotrupy, wspólna zabawa w rytm muzyki granej przez mariachi.
Nastrój	grozy, tajemniczości, poważny, mroczny	radosny, pełen zabawy i rodzinnego ciepła, wzruszający

3. Po zaprezentowaniu wyników pracy grupowej uczniowie uczestniczą w dyskusji. Wskazują, który z opisanych obrzędów (dziady czy Día de Muertos) bardziej ich zaciekawił. Siódmoklasiści uzasadniają swój wybór. Podczas dyskusji można też odwołać się do innych sposobów wspominania zmarłych (polski Dzień Zaduszny, anglosaskie Halloween).

Podsumowanie

Na zakończenie lekcji uczniowie przygotowują monologi, które mogliby wygłosić bohaterowie filmu. Podczas wykonywania tego zadania siódmoklasiści „ożywiają” kadry filmowe (załącznik nr 18). To ćwiczenie wymaga od uczniów wykazania się wiedzą na temat świata przedstawionego ukazanego w lekturze i w filmie.

Babcia opowiada Miguelowi o meksykańskim Dniu Zmarłych.

Miguel opowiada swoim przodkom o obrzędzie dziadów.

Zadanie domowe – tematy do wyboru

- Napisz recenzję filmu *Coco*.
- Wybierz jedną scenę z dramatu *Dziady, cz.II* i opisz, w jaki sposób mogłaby ona być ukazana w filmie.
- Zastanów się, który z duchów z dramatu Mickiewicza odnalazłby się w meksykańskich zaświatach. Uzasadnij swój wybór.

Załącznik nr 1 – e-mail (1. wersja)

Wykorzystując informacje z lektury, uzupełnij tekst listu elektronicznego. Wczuj się w rolę korespondenta prasowego, który obserwuje obrzęd dziadów i przesyła raport swojemu szefowi.

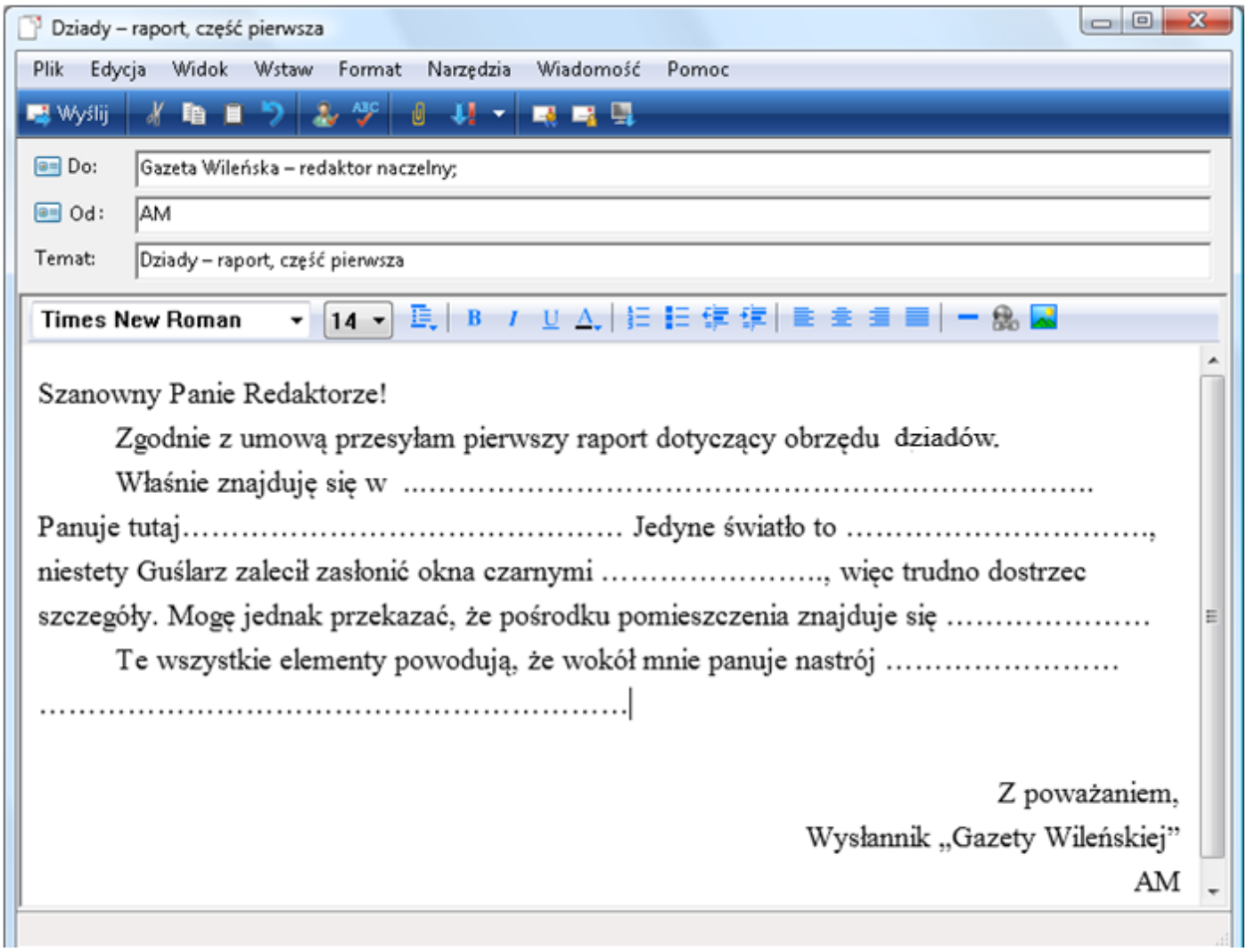

Załącznik nr 2 – e-mail (2. wersja)

Wykorzystując informacje z lektury, napisz list elektroniczny. Wczuj się w rolę korespondenta prasowego, który obserwuje obrzęd dziadów i przesyła raport swojemu szefowi.

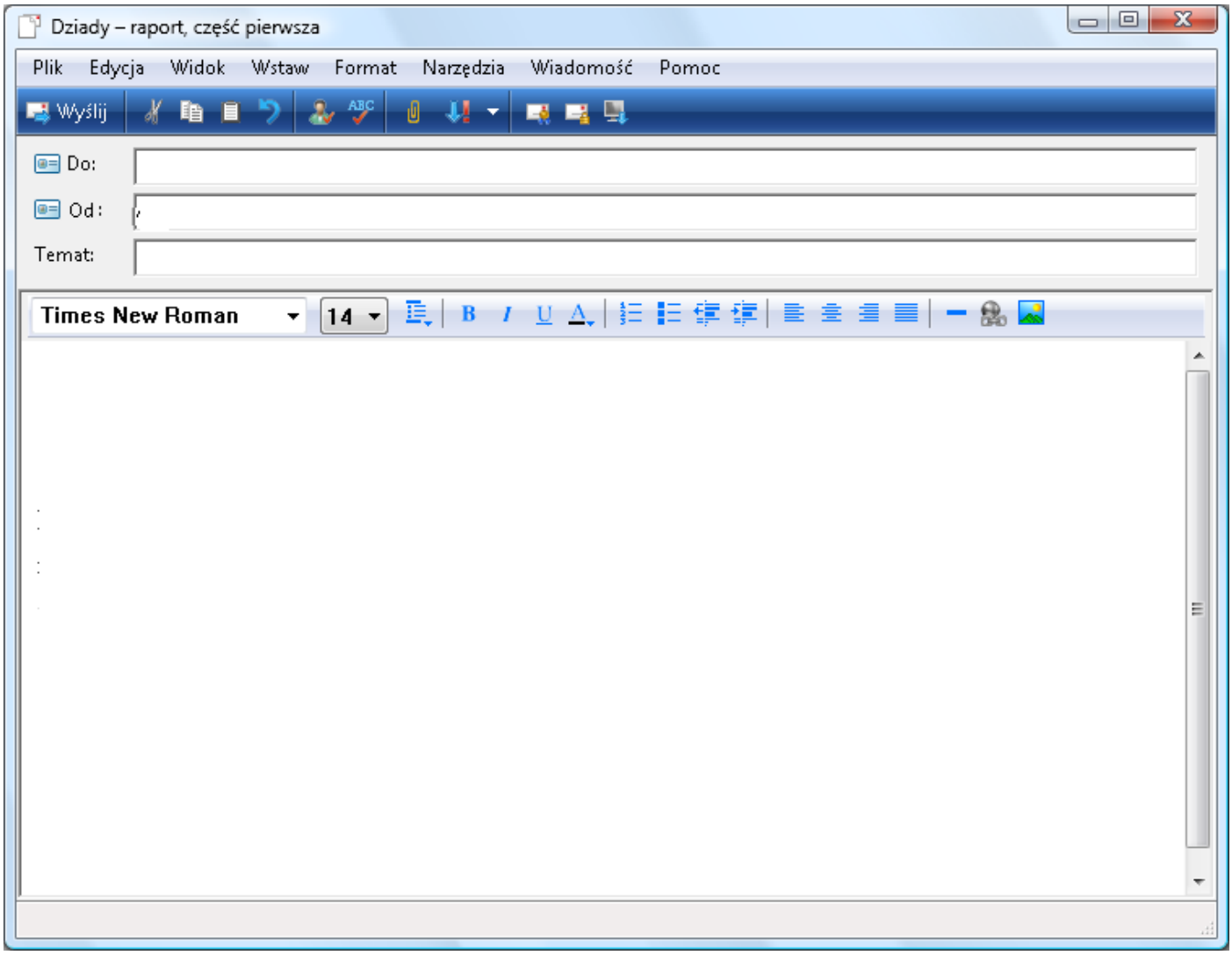

Załącznik nr 3

Dokończcie zdania w taki sposób, aby powstał opis miejsca ukazanego na zdjęciu. Następnie porównajcie tę przestrzeń z miejscem akcji dramatu *Dziady, cz.II*.

Kaplica jest ……..…

Niebo ma kolor ……...…….

Drzewa przypominają ……...……...

Panuje nastrój ……..……

Elementy wspólne z dramatem *Dziady* to: ……..…….

Elementy odróżniające od dramatu *Dziady* to:……..……..

Załącznik nr 4

Dokończcie zdania w taki sposób, aby powstał opis miejsca ukazanego na zdjęciu. Następnie porównajcie tę przestrzeń z miejscem akcji dramatu *Dziady, cz.II*.

Kaplica jest ……..…

Na pierwszym planie widać ……...…….

Drzewa przypominają ……...……...

Panuje nastrój ……..……

Elementy wspólne z dramatem *Dziady* to: …….…….

Elementy odróżniające od dramatu *Dziady* to:…….……..

Załącznik nr 5

Dokończcie zdania w taki sposób, aby powstał opis miejsca ukazanego na zdjęciu. Następnie porównajcie tę przestrzeń z miejscem akcji dramatu *Dziady, cz.II*.

Kościół jest ……..…

Na pierwszym planie widać ……...…….

Drzewa wyglądają jak ……...……...

Panuje nastrój ……..……

Elementy wspólne z dramatem *Dziady* to: ……..…….

Elementy odróżniające od dramatu *Dziady* to:……..……..

Załącznik nr 6

Dokończcie zdania w taki sposób, aby powstał opis miejsca ukazanego na grafice. Następnie porównajcie tę przestrzeń z miejscem akcji dramatu *Dziady, cz.II*.

Księżyc ma kształt ……

Niebo ma kolor …….

Światło księżyca przypomina ……..…..

Panuje nastrój ……..……

Elementy wspólne z dramatem *Dziady* to: …….…….

Elementy odróżniające od dramatu *Dziady* to:…….……..

Załącznik nr 7

Dokończcie zdania w taki sposób, aby powstał opis miejsca ukazanego na obrazie. Następnie porównajcie tę przestrzeń z miejscem akcji dramatu *Dziady, cz.II*.

Cmentarz jest ……

Drzewa prezentują się ……

Budowla pośrodku przypomina ……

Panuje nastrój ……

Elementy wspólne z dramatem *Dziady* to: ……

Elementy odróżniające od dramatu *Dziady* to:……

Projekt „Profesjonalny polonista. Praktyka i personalizacja”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Załącznik nr 8

Dokończcie zdania w taki sposób, aby powstał opis miejsca ukazanego na zdjęciu. Następnie porównajcie tę przestrzeń z miejscem akcji dramatu *Dziady, cz.II*.

Kaplica jest ……..…

Na pierwszym planie widać ……...…….

Drzewo przypomina ……..……...……...

Panuje nastrój ……..……

Elementy wspólne z dramatem *Dziady* to: …….…….

Elementy odróżniające od dramatu *Dziady* to:…….……..

Załącznik nr 9

1. 	2.
3. 	4.
5. 	6.

Załącznik nr 10

Uzupełnijcie informacje dotyczące przebiegu wizyty niemego Widma. W formie zdań zapiszcie przebieg wydarzeń.

Cytat	**Wydarzenie**
„Pasterko (…) Czy ty usiadłaś na grobie?”	Guślarz jest zdziwiony zachowaniem jednej z wieśniaczek.
„Wszak to zapada podłoga I blade widmo powstaje”	
„Wzrok dziki i zasępiony Utopił całkiem w jej oku.”	
„Pokazał ręką na serce”	
„Czego potrzebujesz, duchu młody?”	
„*Widmo milczy.”*	
„Odpowiadaj, maro blada!”	
„Cóż to, nic nie odpowiada?”	
„Idźże sobie z Panem Bogiem”	
„*Widmo stoi.”*	
„Duszo przeklęta czy błoga, Opuszczaj święte obrzędy!”	
„(…)cóż to za szkarada? I milczy, i nie przepada!”	
„Dajcie kropidło z ołtarza… Nie pomaga i kropidło!”	
„Bo utrapione straszydło Jak stanęło, tak i stoi”	
„Pasterko, znasz tę osobę? (…) Co w nim widzisz wesołego”	
„Daj mnie stułę i gromnicę, Zapalę jeszcze poświęcę…”	
„Weźcie pasterkę pod ręce, Wyprowadźcie za kaplicę”	
„Przebóg, widmo kroku rusza! Gdzie my z nią, on za nią wszędzie…”	

Załącznik nr 11

Uzupełnijcie informacje dotyczące przebiegu wizyty niemego Widma. Wpiszcie odpowiednie cytaty z lektury.

Cytat	**Wydarzenie**
„Pasterko (…) Czy ty usiadłaś na grobie?”	Guślarz jest zdziwiony zachowaniem jednej z wieśniaczek.
	Niespodziewanie pojawia się kolejny duch.
	Przerażający gość stale patrzy na pasterkę.
	Duch wskazuje ręką na swoje serce.
	Guślarz chce się dowiedzieć, czego potrzebuje tajemniczy duch.
	Widmo nie odpowiada.
	Guślarz ponownie wzywa ducha do udzielenia dopowiedzi.
	Wszyscy są zdziwieni milczeniem widma.
	Guślarz chce, aby duch odszedł.
	Widmo nie reaguje na wezwanie Guślarza.
	Mistrz ceremonii po raz kolejny wzywa ducha do opuszczenia kaplicy.
	Brak reakcji ze strony ducha zadziwia zgromadzonych w kaplicy.
	Guślarz bezskutecznie próbuje odgonić duch święcona wodą.
	Widmo nadal nie reaguje i nie podejmuje żadnych działań.
	Guślarz chce się dowiedzieć, czy pasterka rozpoznaje ducha.
	Guślarz używa gromnicy, aby pozbyć się ducha, ale działania te nie przynoszą rezultatu.
	Mistrz ceremonii poleca wyprowadzić z kaplicy pasterkę.
	Niespodziewanie duch podąża w ślad za dziewczyną.

Załącznik nr 12

Uzupełnijcie informacje dotyczące przebiegu wizyty niemego Widma. Wpiszcie odpowiednie cytaty z lektury i uzupełnijcie plan wydarzeń.

Cytat	**Wydarzenie**
„Pasterko (…) Czy ty usiadłaś na grobie?”	Guślarz jest zdziwiony zachowaniem jednej z wieśniaczek.
„Wszak to zapada podłoga I blade widmo powstaje”	
	Przerażający gość stale patrzy na pasterkę.
	Duch wskazuje ręką na swoje serce.
„Czego potrzebujesz, duchu młody?”	
„*Widmo milczy.”*	
	Guślarz ponownie wzywa ducha do udzielenia dopowiedzi.
	Wszyscy są zdziwieni milczeniem widma.
„Idźże sobie z Panem Bogiem”	
„*Widmo stoi.”*	
	Mistrz ceremonii po raz kolejny wzywa ducha do opuszczenia kaplicy.
	Brak reakcji ze strony ducha zadziwia zgromadzonych w kaplicy.
„Dajcie kropidło z ołtarza… Nie pomaga i kropidło!”	
„Bo utrapione straszydło Jak stanęło, tak i stoi”	
	Guślarz chce się dowiedzieć, czy pasterka rozpoznaje ducha.
	Guślarz używa gromnicy, aby pozbyć się ducha, ale działania te nie przynoszą rezultatu.
„Weźcie pasterkę pod ręce, Wyprowadźcie za kaplicę”	
	Niespodziewanie duch podąża w ślad za dziewczyną.

Załącznik nr 13

Która z ilustracji lepiej przedstawia nieme Widmo – bohatera dramatu Adama Mickiewicza? Uzasadnij swój wybór.

……

……

……

……

……

……

……

……

Załącznik nr 14

Wypełnij *Kwestionariusz filmoznawcy.*

tytuł filmu	***Coco***	
reżyseria	Lee Unkrich / Adrian Molina	
scenariusz	Adrian Molina / Matthew Aldrich	
data premiery	20 października 2017	
gatunek	film animowany, familijny, przygodowy	
mocne strony filmu	…….. …….. ……..	
ulubiony bohater	…….. Uzasadnienie: …….. …… ……	
najciekawsza scena	…… Uzasadnienie: ……..…… ……..……	
najbardziej wzruszająca scena	…… Uzasadnienie: ……..…… ……..……	
słabe strony filmu	…….. …….. ……..	

Załącznik nr 15

Uzupełnij tabelę. Porównaj obrzędy związane z kontaktowaniem się ze światem zmarłych ukazane w dramacie Adama Mickiewicza i w filmie *Coco*.

	Obrzęd dziadów ukazany w dramacie Mickiewicza	Meksykański Dzień Zmarłych przedstawiony w filmie *Coco*
Cel obchodów		
Sposób przedstawienia duchów		
Zwyczaje, obrzędy		
Nastrój		

Załącznik nr 16

Uzupełnij tabelę. Porównaj obrzędy związane z kontaktowaniem się ze światem zmarłych ukazane w dramacie Adama Mickiewicza i w filmie *Coco*.

	Obrzęd dziadów ukazany w dramacie Mickiewicza	Meksykański Dzień Zmarłych przedstawiony w filmie *Coco*
Cel obchodów		Zmarli mogą powrócić do swoich domów, by nacieszyć się towarzystwem rodziny. Dlatego należy pomóc duszom znaleźć drogę do domu i jak najlepiej je powitać.
Sposób przedstawienia duchów		Duchy umarłych pokazane są z przymrużeniem oka. Przedstawiono je jako sympatyczne kościotrupy noszące kolorowe stroje, lubiące tańczyć i śpiewać oraz uczestniczyć w spotkaniach rodzinnych.
Zwyczaje, obrzędy		Przygotowywanie ołtarzyka z wizerunkami zmarłych przodków. Przystrajanie domów i grobów pomarańczowymi kwiatami (aksamitkami). Przynoszenie na cmentarz jedzenia dla zmarłych. Przebieranie się za kościotrupy, wspólna zabawa w rytm muzyki granej przez mariachi.
Nastrój		radosny, pełen zabawy i rodzinnego ciepła, wzruszający

Załącznik nr 17

Uzupełnij tabelę. Porównaj obrzędy związane z kontaktowaniem się ze światem zmarłych ukazane w dramacie Adama Mickiewicza i w filmie *Coco*.

	Obrzęd dziadów ukazany w dramacie Mickiewicza	Meksykański Dzień Zmarłych przedstawiony w filmie *Coco*
Cel obchodów	Niesienie pomocy duszom czyśćcowym.	
Sposób przedstawienia duchów	Sposób przedstawienia zależy od rodzajów duchów: duchy lekkie- jako aniołki, duch pośredni – idylliczna pasterka, duch ciężki – przerażający upiór.	
Zwyczaje, obrzędy	Gromadzenie się w kaplicy przycmentarnej. Wywoływanie duchów przy pomocy zaklęć i czynności magicznych. Częstowanie duchów jedzeniem i piciem.	
Nastrój	grozy, tajemniczości, poważny, mroczny	

Załącznik nr 18

Napisz teksty monologów, które mogliby wygłosić bohaterowie filmu.

Babcia opowiada Miguelowi o meksykańskim Dniu Zmarłych.

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Miguel opowiada swoim przodkom o obrzędzie dziadów.

……

……

……

……

……

……

……

……

……